

Název: Náš rozhovor – na 10 otázek odpovídá:
Zdroj: Potravinářská Revue
Autor: Ing. František Kruntorád, CSc.
Datum: 21.05.2018

EKO-KOM
AUTORIZOVANÁ OBALOVÁ SPOLEČNOST

Náš rozhovor – na 10 otázek odpovídá:

Ing. PETR ŠIKÝŘ, MBA,
provozní ředitel EKO-KOM, a. s.

1. Starost o ekologii a naše životní prostředí, to je jeden z velkých úkolů společnosti EKO-KOM. Je skvělé, že je tato oblast také významnou součástí evropské legislativy. Dne 18. dubna 2018, a to je velmi čerstvá zpráva, přijal Evropský parlament cirkulární balíček. Bude toto opatření mít vliv na chování vašich klientů? A co to znamená pro český potravinářský průmysl?

Máte pravdu, Evropský parlament skutečně přijal všechny navrhované změny evropských směrnic: obalové, odpadové, o skládkování a o výrobcích s ukončenou životností. Řekl bych, že se jedná o velmi rozsáhlou legislativní změnu, která

jsou požadavky těchto směrnic skutečně naplňovány ve všech státech stejně, a tudíž i dopad na průmysl těchto států formou financování recyklace obalových odpadů. Velmi jednoduchým ukazatelem je například skutečnost existence sběrné sítě na tříděný odpad. Jak může stát, kde infrastruktura na tříděný sběr neexistuje, vykazovat podobnou efektivitu sběru spotřebitelských obalů a menších nádob jako ČR, kde máme přes 353 000 nebo bezmála 354 000 barevných kontejnerů? Odpověď je jednoduchá, nemůže. Jenže papír, tužka a statistika snesou vše. Naštěstí si toto EK uvědomuje a bylo o tom již několikrát na veřejných fórech diskutováno, například i pod křídly OECD. Věřím, že se nyní tyto záležitosti mezi jednotlivými členskými státy srovnají.

2. A mohli byste blíže rozvést, co toto legislativní opatření, tedy cirkulární balíček, konkrétně obsahuje?

Dobrou zprávou pro český průmysl pohybující se v oblasti obalů je, že spoustu věcí už česká legislativa v sobě zahrnuje a že průmysl nečekají žádné zásadní a výrazné legislativní proměny. Navíc za poměrně důležitou skutečnost považují, že doba implementace v oblasti obalů je stanovena až na 54 měsíců. Ještě je nutné zmínit jednu skutečnost, a to, že základní legislativa je sice schválena, ale nejsou známy parametry některých prováděcích předpisů. Každopádně nově budou zavedeny recyklační kvóty pro obaly z železa

Ing. PETR ŠIKÝŘ, MBA, provozní ředitel **EKO-KOM**, a. s.

- 1. Starost o ekologii a naše životní prostředí, to je jeden z velkých úkolů společnosti **EKO-KOM**. Je

skvělé, že je tato oblast také významnou součástí evropské legislativy. Dne 18. dubna 2018, a to je velmi čerstvá zpráva, přijal Evropský parlament cirkulární balíček. Bude toto opatření mít vliv na chování vašich klientů? A co to znamená pro český potravinářský průmysl?

Máte pravdu, Evropský parlament skutečně přijal všechny navrhované změny evropských směrnic: obalové, odpadové, o skládkování a o výrobcích s ukončenou životností. Řekl bych, že se jedná o velmi rozsáhlou legislativní změnu, která se postupně dotkne téměř každého průmyslového podniku v EU, tedy i u nás. Osobně jako velmi důležitou součást balíčku považuji ambici Evropské komise na vynutitelnost balíčku v jednotlivých státech. Víte, stávající směrnice jsou transponovány do všech národních legislativ, ale pokud máte zkušenosti s našimi nejbližšími sousedy, jako je Slovensko, Polsko nebo SRN, tak musíte mít zcela přirozeně pochybnosti, jestli jsou požadavky těchto směrnic skutečně naplňovány ve všech státech stejně, a tudíž i dopad na průmysl těchto států formou financování recyklace obalových odpadů. Velmi jednoduchým ukazatelem je například skutečnost existence sběrné sítě na tříděný odpad. Jak může stát, kde infrastruktura na tříděný sběr neexistuje, vykazovat podobnou efektivitu sběru spotřebitelských obalů a menších nádob jako ČR, kde máme přes 353 000 nebo bezmála 354 000 barevných kontejnerů? Odpověď je jednoduchá, nemůže. Jenže papír, tužka a statistika snesou vše. Naštěstí si toto EK uvědomuje a bylo o tom již několikrát na veřejných fórech diskutováno, například i pod křídly OECD. Věřím, že se nyní tyto záležitosti mezi jednotlivými členskými státy srovnají.

- 2. A mohl byste blíže rozvést, co toto legislativní opatření, tedy cirkulární balíček, konkrétně obsahuje?

Dobrou zprávou pro český průmysl pohybující se v oblasti obalů je, že spoustu věcí už česká legislativa v sobě zahrnuje a že průmysl nečekají žádné zásadní a výrazné legislativní proměny. Navíc za poměrně důležitou skutečnost považuji, že doba implementace v oblasti obalů je stanovena až na 54 měsíců. Ještě je nutné zmínit jednu skutečnost, a to, že základní legislativa je sice schválena, ale nejsou známy parametry některých prováděcích předpisů. Každopádně nově budou zavedeny **recyklační kvóty** pro obaly z železa a pro hliníkové obaly, definiuje taktéž nová recyklační procenta až do roku 2035. Směrnice taktéž řeší záležitosti týkající se **EPR – rozšířené odpovědnosti výrobců** – definiuje, jak by "**EKO-KOMy**" v jednotlivých státech měly vypadat, a určuje jejich nastavení jako subjekty veřejné služby, a nikoli jako standardní byznys. Pro průmysl například zavádí i povinnost podílet se na nákladech spojených s litteringem (volné odhazování odpadků) společně s obcemi a samotnými spotřebiteli. Obsahují i pasáže zaměřující se na internetové obchody, tak aby se nemohly ze svých povinností vyvléknout. Klade také důraz na eko-modulaci poplatků, transparentnost systémů, eko-design obalů a jednotlivých výrobků a samozřejmě vyvíjí tlak na opakované použití. Vzhledem k tomu, že se jedná opravdu o velmi masivní legislativní aktualizace, je potřeba počkat i na prováděcí předpisy a provést hlubší analýzu. Ale jak jsem už zmínil, v oblasti obalů by český průmysl neměl zasáhnout nějaké dramatické legislativní změny.

- 3. To je příliš mnoho nových termínů, na které si budou muset všichni účastníci, včetně výrobců a prodejců potravin, zvyknout a osvojit si jejich význam. Co je to tedy eko-modulace a eko-design, co tyto termíny znamenají?

Eko-design je o tom, aby veškeré výrobky včetně obalů byly konstruovány tak, aby byly co nejméně škodlivé k životnímu prostředí. Reálně to znamená, aby déle plnily svůj účel, byly vyrobeny z co nejvíce obnovitelných nebo recyklovaných zdrojů a až ukončí svoji funkci nebo životnost, aby byly snadno v daném regionu lehce recyklovatelné. Eko-modulace je nástroj systémů EPR (netýká se to jenom obalů), aby nastavily svoji poplatkovou politiku tak, aby byl výrobce motivován k eko-designu svých výrobků a i obalů. V praxi nejde o to vybrat celkově více peněz, ale peníze vybírat podle reálných nákladů spojených s recyklací výrobků nebo obalů tak, aby celkový objem prostředků určených na zpětný odběr a recyklaci byl stejný. Po pravdě si reálnou aplikaci nedokážu v oblasti obalů zatím představit, ale věřím, že bude jasněji po zveřejnění jednotlivých prováděcích předpisů.

- 4. Zálohování obalů, zejména skleněných, má u nás dlouhou tradici. Ne tak u obalů dalších. V poslední době se stále častěji řeší otázka zavedení záloh na PET lahve. Jaký na to máte názor?

Vše má své výhody i nevýhody. V tuto chvíli se PET lahve v ČR sbírají prostřednictvím žlutých kontejnerů na ulicích spolu s ostatními plasty. Lidé se za poslední dekádu naučili tento systém používat, akceptují ho a návratnost PET obalů dosahuje zhruba 70 %. Naproti tomu zavedení záloh by

znamenal významné počáteční investice zejména pro obchodníky. To by se určitě do jisté míry přeneslo i na spotřebitele, kteří by si museli pravděpodobně za nápoje v zálohovaných PET lahvích připlatit, a k tomu samozřejmě ještě zaplatit vratnou zálohu. Je třeba zejména poukázat na to, že zvažované zálohování je pro jednorázové PET lahve, se kterými bude následně nakládáno jako s těmi, které se dnes třídí do žlutých nádob. Nebudou tedy opětovně naplněny, jak si laická veřejnost často myslí, ale budou stejně jako nyní recyklovány na druhotnou surovinu pro výrobu. Se zavedením záloh pak samozřejmě nastává i riziko, že když spotřebitel bude vracet prázdné zálohované PET lahve prostřednictvím obchodů, tak s ostatními plastovými, papírovými a skleněnými odpady už nebude ochoten chodit zvlášť k barevným kontejnerům, a třídít přestane.

- 5. Spotřeba potravin a dalších tekutých výrobků v PET lahvích dosáhla na našem trhu obřích rozměrů. Dokonce k nim patří i výrobky, o nichž si řada odborníků, ale i spotřebitelů myslí, že by v PETu být neměly, například pivo. Ale zálohy u nás zatím, i přes některé snahy, neprošly. A přitom v jiných státech fungují zálohy docela dobře. Proč ne v ČR?

Osobně se domnívám, že zálohový systém může fungovat tam, kde neexistoval nebo dosud neexistuje žádný fungující systém sběru tříděných odpadů, nebo v těch státech, kde byl zálohový systém prvním systémem zpětného odběru obalových odpadů. Tam mají zálohy smysl. Ale když se zálohy zavádí tam, kde již existuje rozvinutá infrastruktura třídění odpadů, měly by se vztahovat jenom na vratné opakovaně použitelné obaly, které mají své místo na trhu. Zavádění záloh na tzv. jednocestné obaly nedává příliš smysl. Každopádně na otázku, zda se zálohování PET lahví v ČR ekonomicky či environmentálně vyplatí či nikoli, odpoví nová expertní studie. Několik studií na toto téma již bylo v minulosti zpracováno, ale jejich závěry nevyzněly pozitivně pro zavedení záloh.

- 6. Statistika je vždy velmi poučná pro hodnocení práce, a to nejen pro získání přehledu, ale je odrazovým můstkem pro správná rozhodnutí pro budoucí čas. Společnost **EKO-KOM** zveřejnila nedávno nové statistiky o třídění odpadu. Jak hodnotíte tyto výsledky za rok 2017?

Za velmi pozitivní považuji skutečnost, že i v loňském roce pokračoval rostoucí trend – a to nejen v množství vyříděných odpadů na osobu a rok, ale také v podílu aktivně třídících obyvatel, v počtu kontejnerů na tříděný odpad a díky tomu se opět zkrátila docházková vzdálenost. Pokud to tedy shrnu, v roce 2017 soustavně třídilo svůj odpad 73 % obyvatel ČR, předloni to bylo 72 %. Každý obyvatel vyřídil v průměru 47 kilogramů papíru, skla, plastů a nápojových kartonů plus 13 kilogramů kovů. V roce 2016 to bylo 45 kg plus 11 kg kovů. Podařilo se ještě více zahustit síť barevných kontejnerů, takže ke konci roku 2017 měli lidé k dispozici bezmála 354 tisíc barevných kontejnerů a menších nádob na tříděný odpad. Barevné kontejnery se přiblížily k domácnostem o další 4 metry – průměrně to tedy k barevným kontejnerům máme jen 92 metrů. To jsou necelé 2 minuty chůze.

- 7. Je stále mnoho lidí, kteří domácí odpad netřídí. Zmínil jste však, že podíl aktivně třídících obyvatel vzrostl a vzrostlo i množství vyříděného odpadu. Jsou tyto vlivy dány změnou chování obyvatel, nebo třeba jen tím, že je odpadů stále více a více?

Jedním ze zásadních nástrojů, jak zjišťujeme chování českých spotřebitelů a vývoj jejich postojů, jsou průzkumy postojů obyvatel, které periodicky realizujeme. Jsme tím pádem schopni sledovat i trendy. V posledních letech například mezi třídícími občany ČR velmi posiluje přesvědčení, že tříděním odpadů aktivně přispívají k zabránění rozšiřování skládek. Ukazuje se, že je to silnější motivace ke třídění než například různé finanční stimuly za třídění zkoušené v některých z měst a obcí ČR.

- 8. Systém třídění a recyklace obalových odpadů tedy v ČR funguje dobře, přesto se občas objevují kritické názory vůči monopolnímu postavení AOS **EKO-KOM**, která provoz systému zajišťuje. Jaké máte argumenty?

Myslím, že situaci nejlépe popisují právě jasné a kvalitní dlouhodobé výsledky naší činnosti. AOS **EKO-KOM** je sice jediná na tuzemském trhu, ale přesto z hlediska **třídění a recyklace obalových odpadů** dosahuje český systém dobrých výsledků v rámci EU při nízkých jednotkových nákladech. To potvrzuje studie BIOIS zpracovaná pro Evropskou komisi, která komplexně srovnala účinnost a výkonnost evropských systémů. V tuzemsku se roční náklady na **třídění a recyklaci** přepočtené na jednoho obyvatele pohybují kolem 5 eur, zatímco v sousedním Německu jsou náklady více než dvojnásobné a v Rakousku pak čtyřnásobné. Český model je hodnocen velmi pozitivně i z hlediska funkčnosti a transparentnosti.

- 9. Souhlasím, ale to jen jeden pohled. Na ministerstvu jsou ale další žádosti o autorizaci. Jak byste vnímali případně další hráče na trhu?

Již několikrát jsme uvedli, že **EKO-KOM** se vstupu další AOS na český trh nebrání, musí však pro další AOS platit stejně tvrdé podmínky. V každém případě ale upozorňujeme, že stávající systém se v ČR rozvíjí a funguje téměř 20 let – je efektivní, a jak zmínila ekonomická studie CETA, s nižšími náklady než v zemích, kde je konkurenční prostředí. Případný příchod dalších AOS by tedy neměl systém, který v ČR funguje, zbourat, ale naopak by měl být navrhován tak, aby došlo k dalšímu zkvalitnění služeb. Podívejte se, v Rakousku, kde nyní mají nově konkurenci, se na její zavedení připravovali více než 5 let, kdy probíhaly podrobné analýzy, a to jak ekonomické, tak i legislativní. Tato příprava se nakonec aplikovala do jejich nové legislativy, která je velmi robustní, ale zároveň detailně popisuje vzájemné fungování a spolupráci více AOS v jednom státě.

- 10. Ekologické cítění je silný hnací motor v myšlení lidí právě v oblasti **třídění odpadů** v domácnosti. A u vás, tedy u organizátorů sběru **odpadů**, je tento vztah k přírodě a našemu životnímu prostředí naprostou samozřejmostí. S tím souvisí i vztah ke krajině a naší zemi. Víím z našich rozprav o Vašem vřelém vztahu k jižní Moravě a Vašemu rodišti Znojmu. Mohl byste vyjádřit tuto spojitost – ekologie a rodný kraj – a jak se promítá do Vaší práce?

Myslím si, že všichni mí kolegové, včetně mě, mají k ochraně životního prostředí pozitivní postoj, ale na druhé straně je v nás také určitě veliká míra racionality a efektivity. Myslíme si, že jakékoliv bezúčelné mrhání prostředky je špatně, a myslím to jak směrem k "ekohujerství", tak i směrem k naprosté environmetální netečnosti a ignoraci. Je pravdou, že můj rodný kraj mě formoval i v oblasti vztahu ke krajině a její ochraně. Část mých předků byla spjata se Znojemskem, až kam sahají farní záznamy, a já ctím historický vztah k rodné zemi. Znojensko a samotné město Znojmo považuji za opravdu nádherný kus země, ke kterému by se mělo přistupovat tak, aby byl na jednu stranu zachován jeho ráz, ale na druhou stranu je potřeba se postarat o rozvoj regionu, který byl bohužel za posledních 100 let několikrát uměle zabrzděn, a to jak po roce 1918 vznikem hranice, tak v roce 1938 připojením k Německé říši, 1945 odsunem části původního obyvatelstva a 1948 uzavřením hranic s Rakouskem. Jsem rád, že po revoluci se tam velmi pomalu začíná vracet život a obnovovat tradice – a to jak folklórní, jako je například Hroznová koza, tak i obnova malých tradičních živností spojených se zemědělstvím. Jako je například rukodělná výroba znojemských okurek nebo můj kamarád Otto vaří a úspěšně prodává výborné marmelády z ovoce vypěstovaného na Znojemsku. Určitě bych chtěl pozvat čtenáře vašeho časopisu, ať se do historického města Znojma a jeho okolí včetně Národního parku Podyjí přijedou podívat. Je tam krásně!